

אָמְרוּ לֵה: אַחְוֵי לָן מְנָא דְלֵא שְׁוִיא לְחַבְלָא.
אַיְתֵי בּוּדְיָא. פְּשְׁטוּהוּ, וְלֵא הֵנוּ עֵינֵל
לְתַרְעָא. אָמַר לְהוּ: אֵיתֵנוּ מְרָא, סְתָרוּ. הֵינּוּ
מְנָא דְלֵא שְׁוִיא לְחַבְלָא:

רש"י:

אחוי לן מנא דלא שוויא לחבלא. הראנו כלי שאינו שונה ההפסד שהוא מפסיד: בודיא. מחצלת: לא עגל בתרעא. שנית ארץ ורחב יותר מן הפתח: איתנו מרא וסתרו. בנן הפתח והכחל עד שיפגם:

'מִשְׁחָרְבַּי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בְּמַלְּ הַשְּׁמִיר וְנִפְתָּ
צוּפִים וְאַמְנָה': (משנה סוטה מח)

בית-ישראל, שכל אחד ואחד מהעפ"ם יביאו בידם את בית-ישראל מהגלות, על-ידי רבוי השמחה שיהיה בעת הזאת, כמו שכתוב (תהלים קכו): "אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה וכו', היינו שמחים". ועל-ידי השמחה יתבטלו תקלפות, בבחינת (שמואל ב ח): "וימדדם בחבל השקב אותם ארצה". וזה: מושחו, הינו המדידה לכלות אותם:

כה

לשון רבנו זכרוננו לברכה

ביאורים

הקליפות ממילא על ידי ריבוי השמחה, ואז יצאו ישראל מהגלות בגשמיות גם כן, ויעלו מאליהם מבין הגויים, כך גם עכשיו, על ידי עשיית המצוות בשמחה, עולה הקדושה מאליה מבין היכלי התמורות, כי הקליפות בעצמם מוכרחים להוציא ולהחזיר ולהעלות למקומם את כל ניצוצות הקדושה שביניהם, והם מתבטלים וכלים על ידי השמחה, (פרפראות לחכמה).

כה

לשון רבנו זכרוננו לברכה

מובא בגמרא (בכורות ח): **'אָמְרוּ לֵה סְבִי דְבֵי אַתּוּנָא דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה: אַחְוֵי לָן מְנָא דְלֵא שְׁוִיא לְחַבְלָא** – הראה לנו כלי שאינו שוה את ההפסד שהוא מפסיד. **אַיְתֵי בּוּדְיָא** – הביא מחצלת. **פְּשְׁטוּהוּ, וְלֵא הֵנוּ עֵינֵל לְתַרְעָא** – פשטוהו ולא נכנסה לבית, מכיון שהיתה רחבה יותר מהפתח. **אָמַר לְהוּ, אֵיתֵנוּ מְרָא, סְתָרוּ** – אמר להם: הביאו גרון ושברו את הפתח כדי שהמחצלת תוכל להכנס. **הֵינּוּ מְנָא דְלֵא שְׁוִיא לְחַבְלָא** – זהו כלי שאינו שוה את ההפסד שהוא מפסיד. ובסוף המאמר יתבאר הרמז בדברי הגמרא על פי דרכו של המאמר. מובא במשנה (סוטה פ"ט): **'מִשְׁחָרְבַּי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בְּמַלְּ הַשְּׁמִיר** – שהוא כמין תולעת שהיו מראים אותה על

מהגויים יביאו בידם את בית ישראל מהגלות, אפילו את אותם הרחוקים שנטמעו בין הגויים, והיינו שאז לא יצטרכו ישראל לירד לבין העכו"ם, ולחפש שם אחר איזה איש ישראל שנטמע בין הגויים, רק הגויים בעצמם יביאו אותם מנחה לה', על ידי רבוי השמחה שיהיה בעת הזאת, כמו שכתוב (תהלים קכו): "אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה וכו', היינו שמחים", הרי שלעתיד לבוא תהיה לעם ישראל שמחה גדולה, ועל ידי השמחה יתבטלו תקלפות, כמו שכתוב (ישעיה נ"ה) "כי בשמחה תצאו", כי מאחר שהקליפות הן בחינת עצבות והקדושה הוא בחינת שמחה, ממילא מובן כי עיקר עליית הקדושה מבניהם הוא על ידי שמחה, וזהו בבחינת מה שנאמר על דוד המלך (שמואל ב ח): "ויך את מואב, וימדדם בחבל השקב אותם ארצה", שהשכיב את אנשי מואב על הארץ, ומדד מלוא שני חבלים להמית, ומלוא החבל להחיות והיו לו לעבדים, הרי שמדידה בחבל רומזת על הריגה וכילוי, וזה: מושחו – תמדדו, הינו המדידה לכלות אותם – את הקליפות. וזה אייתי אשלי, שלא יצטרכו לירד אליכם, רק אתם בעצמיכם ובעל כרחכם תקימו את בית ישראל שנקראים 'חבל נחלתו', וזה 'ומשחו' היינו שיתבטלו ויכלו, בבחינת "וימדדם בחבל השקב אותם ארצה", וכשם שלעתיד לבוא יתבטלו

עיונים

מאמר זוהר בענין השקב אותם ארצה

חבל נחלת יהויה בשביל שהחטיאו את ישראל שהם חבל נחלת ה', כל איגון דהוו מההוא זרעא כל אותם שהיו מאותו הזרע שהרעו לישראל במדבר בשיטים בבעל פעור, ההוא חבל אחיד בהו אותו חבל אחז בהם וקלט אותם".

השקב אותם ארצה: עיין זוהר בלק דף ק"צ ע"א וז"ל (עם פירוש מתוך מדבש): "מואב מה כתוב מה כתוב בו, ויך את מואב וימדדם בחבל השכיב אותם לארץ ומדד אותם בחבל ארוך דרך בזיון ונקמה, והיינו בההוא

זה בחינת שמיר, שעל־ידו נכנע האבן, ואינו הולך אחר תאוות המדמיות, והולך אחר השכל: וכל זמן שלא הוציא שכלו אל הפעל, שלא השתמש בשכלו עדן - אז אצלו השכל

אפי צריך כל אדם להוציא את עצמו מהמדמה, ולעלות אל השכל, וכשנמשך אחר המדמה, זה בחינת שרירות לב, שהוא הולך אחר המדמה שבלב, וכשיוציא משרירות הלב ומשבר לבו האבן -

ביאורים

השכל, כי השכל מרחק את כל התאוות לגמרי (קיצור ליקוטי מוהר"ן). וכשנמשך אחר המדמה, זה בחינת שרירות לב, שהוא הולך אחר המדמה שבלב, וכשיוציא משרירות הלב, ומשבר לבו האבן - זה בחינת שמיר, שעל ידו נכנע האבן, ואינו הולך אחר תאוות המדמיות, והולך אחר השכל.

וכל זמן שלא הוציא שכלו אל הפעל, שלא השתמש בשכלו עדן - אז אצלו השכל בכה, אף על פי שפבר

אבני האפור והחושן והן נבקעות מאליהן, ונפת צופים - דבש הבא ממקום ששמו 'ציפיאה' והוא משובח מאוד, ונסקו אנשי אמנה - בני אדם שמאמינים בהקב"ה, ועתה יתבאר הרמוז בדברי המשנה.

א. פי צריך כל אדם להוציא את עצמו מהמדמה - מהתאוות הבהמיות, שהם תאוות מדומות שהאדם מתאוה להם בליבו, ונרמה לו על רע שהוא טוב (קיצור ליקוטי מוהר"ן וליקוטי הלכות הל' חוקות העכ"ם הל' ב' אות א'), ולעלות אל

עיונים

כח המדמה הוא בבחינת עין הדעת טוב ורע, בחינת נוהג, שהוא לפעמים נכלל בטוב ולפעמים להיפך

בקדושה ולהפיל הרע שבו, ועל כן אנו מצווין להתדמות ליצרנו יתברך, כמו שאמרו רבותינו ז"ל 'הדבק במידותיו, מה הוא רחום אף אתה רחום וכו'', וכן להתדמות לתלמידי חכמים ולהתחבר לכשרים, כי על ידי שמדמה עצמו במידותיו לה' יתברך ולצדיקים ולכשרים אמיתיים שבדור, על ידי זה זוכה להכלל באמת עמהם יחד בה' יתברך, כי הכל תלוי בבירור המדמה שהוא עיקר הנסיון והבחירה."

להוציא את עצמו מהמדמה: בליקוטי הלכות (הל' חוקות העכ"ם הל' ב') כתב: "באמת ישראל מצד עצמם בשורשם הם רחוקים לגמרי מכל העוונות ואין שום עוון שייך לאיש ישראלי כלל לפי קדושתו משורשו, כי ישראל הם עצם הטוב והם רחוקים מן הרע בתכלית הריחוק בשורשם, ועל כן אין להסטרא אחרא שום אחיזה ושייכות לפתות אחר מישראל, חס ושולם, כי אם על ידי כח המדמה, כי המדמה מטעה את האדם, שהוא מדמה דבר לדבר, עד שהוא מהפך חס ושולם, ומשים רע לטוב, אור לחושך, כמו שנאמר, 'שמים אור לחושך וחושך לאור, שמים מר למתוק ומתוק למר וכו'."

וזה בחינת מה שמובא בדברי רבינו ז"ל בשוחות הר"ן, שעל ידי שעושין לעצמו רוגז בתפילה, על ידי זה זוכין באמת להתפלל בחמימות והתלהבות וקדושה, וכן על ידי שעושין עצמו כאילו הוא שמח, על ידי זה זוכה לשמחה באמת, וכמו כן בכל הדברים וכו', עיין שם, כי זה בחינת בירור המדמה שנכלל המדמה בקדושה, שמדמין עצמן לדברים שבקדושה אף על פי שבתחילה אין לו מידה זו באמת, אף על פי כן מדמה עצמו ומנהיג עצמו ומרגיל עצמו במידות אלו והנהגות אלו הישרות של אנשים כשרים באמת, ועל ידי זה זוכה אחר כך לכל הטוב באמת.

כמו שנראה בחוש שכח המדמה מטעה את האדם כמה פעמים בגשמיות, כגון כשאדם רואה איזה דבר מרחוק, ובפרט בלילה, נדמה לו על חתיכת עץ שעומד אדם ומתיירא מפניו, וכמו כן בכמה דברים שהאדם טועה על ידי כח המדמה, כמו כן ממש בעניני דיעות האדם ומידותיו ותאוותיו, שבאמת האיש הישראלי רחוק בעצמו לגמרי מכל הדברים רעים ומכל התאוות ומידות רעות, ועיקר מכשול האדם, חס ושולם, הוא רק על ידי כח המדמה, שהוא הסטרא אחרא שהוא מטעה את האדם ומדמה לו דבר לדבר ומוליכו ממחשבה למחשבה וממחשבה למחשבה עד שמביאו לידי הרהור, חס ושולם, וכן לכל אחד ואחד למה שמביאו, רחמנא לצלן.

וצריכין להיות חזק מאוד בענין זה ועקשן גדול, אף על פי שנדמה לו שזה זמן רב שהוא מרגיל בזה ועדיין לא זכה לטוב באמת, אף על פי כן גם זה טוב מה שהוא מדמה עצמו ומרגיל עצמו בהטוב, וגם כי אי אפשר להאדם לידע באמת מתי הוא זוכה לטוב, כי לפעמים ידמה להאדם שהוא רחוק מאוד מטוב וזה בעצמו טוב וכן להיפך, על כן הוא מחויב תמיד לחבר עצמו לאנשים כשרים ואמיתיים ולילך בדרכיהם ולהתדמות למעשיהם, כי זה בעצמו טוב מה שזוכה להתחבר עמהם אפילו אם חס ושולם לא יזכה להיות כמותם, אבל באמת אם יהיה חזק בודאי יזכה להיות כמותם ולהכלל בהם וכו'."

כי כח המדמה הוא בבחינת עין הדעת טוב ורע, בחינת נוהג, שהוא לפעמים נכלל בטוב ולפעמים להיפך, כי הוא בחינת דמיון, ולמקום שמדמה עצמו שם נכלל, ועיקר הבחירה והנסיון של האדם הוא בכח המדמה, וצריך כל אחד להתגבר לברר כח המדמה, לברר הטוב שבו שיהיה נכלל

בכת, אף-על-פי שְׁכָבְר שְׁבַר הַמְדָמָה, אִז נִתְקוּמִים תְּכוּנַת שְׁכָלוּ, כִּי בְשׂוּהָ קָם, זֶה נּוֹפֵל (כּמוֹבא בְרִשׁ"י רִיש פ' תולדות), אֲבָל הַשְׁכָּל עֲדִין בְּכַת, וְאַחַר-כֵּן, בְּשַׁחֲוֹקֵר בְּשָׁכְלוּ וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בּוּ, אִזּוּ הַשְׁכָּל בִּפְעֵל. וְזֶה בְּחִינַת נִפְתָּ צוּפִים, בְּבְחִינַת (שִׁיר־הַשִּׁירִים ד'): "נִפְתָּ תַמְפְּנָה שְׁפֹתֶיךָ" – שְׁהוּצִיא מְתִיקוֹת שְׁכָלוּ מִכַּח אֶל הַפְּעֵל. [וְזֶה: שְׁפֹתֶיךָ, הוּא בְּחִינַת מוּצִיא מִכַּח אֶל הַפְּעֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְּבּוּר]:

וְאַחַר-כֵּן, בְּשִׁמְשׁוּג בְּשָׁכְלוּ כָּל מַה שֵּׁישׁ בִּידְ אֲנוּשִׁי לְהַשִּׁיג, אִזּוּ שְׁכָלוּ שָׁב שְׁכָל הַמְדָמָה, כְּמוֹ שִׁישׁ שְׁכָל בְּכַת, וְשָׁכְל הַפְּעֵל, וְשָׁכְל הַמְּחַקְרִים, שֵׁישׁ שְׁכָל בְּכַת, וְשָׁכְל הַפְּעֵל, וְשָׁכְל הַנְּקִנָּה. וְעַקֵּר קִיּוּמוֹ שֶׁל אָדָם לְאַחַר מִיתָתוֹ אִינוֹ אֱלֵא שְׁכָל הַנְּקִנָּה, וְזֶה הַשְּׂאֲרוֹתָיו לְאַחַר הַמִּיתָה. וְזֶה בְּחִינַת אֲמָנָה, כִּי אֲמָנָה – לְשׁוֹן קִיּוּם דְּבַר, כִּי שְׁכָל הַנְּקִנָּה הוּא קִיּוּם שֶׁל אָדָם לְאַחַר מוֹתוֹ. וְשָׁכְל הַנְּקִנָּה נִקְרָא, מַה שְּׂאָדָם יוֹדֵעַ הַרְבֵּה דְּבָרִים בִּידְעָה אַחַת, כִּי קָדָם צְרִיךְ לִידַע הַרְבֵּה הַקְּדָמוֹת קָדָם שִׁידַע אֵיזְהוּ דְּבַר, וְאַחַר-כֵּן, בְּשִׁמְשׁוּג אֶת הַדְּבַר, מִשְׁלִיךְ הַקְּדָמוֹתָיו, וְיוֹדֵעַ אֶת הַדְּבַר בִּידְעָה אַחַת.

ביאורים

וְאַחַר כֵּן בְּשִׁמְשׁוּג בְּשָׁכְלוּ כָּל מַה שֵּׁישׁ בִּידְ אֲנוּשִׁי לְהַשִּׁיג, אִזּוּ שְׁכָלוּ שָׁב שְׁכָל הַנְּקִנָּה, כְּמוֹ שִׁישׁ שְׁכָל הַמְּחַקְרִים, שֵׁישׁ שְׁכָל בְּכַת, וְשָׁכְל הַפְּעֵל, וְשָׁכְל הַנְּקִנָּה. וְעַקֵּר קִיּוּמוֹ שֶׁל אָדָם לְאַחַר מִיתָתוֹ, אִינוֹ אֱלֵא שְׁכָל הַנְּקִנָּה, וְזֶה הַשְּׂאֲרוֹתָיו – מַה שֶּׁנִּשְׁאָר לוֹ לְאַחַר הַמִּיתָה. וְזֶה בְּחִינַת 'אֲמָנָה', כִּי 'אֲמָנָה' – לְשׁוֹן קִיּוּם דְּבַר, כִּי שְׁכָל הַנְּקִנָּה, הוּא קִיּוּם שֶׁל אָדָם לְאַחַר מוֹתוֹ. וְשָׁכְל הַנְּקִנָּה נִקְרָא, מַה שְּׂאָדָם יוֹדֵעַ הַרְבֵּה דְּבָרִים בִּידְעָה אַחַת, כִּי קָדָם צְרִיךְ לִידַע הַרְבֵּה הַקְּדָמוֹת קָדָם שִׁידַע אֵיזְהוּ דְּבַר, וְאַחַר כֵּן בְּשִׁמְשׁוּג אֶת הַדְּבַר, מִשְׁלִיךְ הַקְּדָמוֹתָיו, וְיוֹדֵעַ אֶת הַדְּבַר בִּידְעָה אַחַת.

שְׁבַר הַמְדָמָה, שַׁעַל יְדֵי זֶה אִזּוּ נִתְקוּמִים תְּכוּנַת שְׁכָלוּ, כִּי בְשׂוּהָ קָם, זֶה נּוֹפֵל – כִּשְׁהַשְׁכָּל קָם, הַמְדָמָה נּוֹפֵל, (כּמוֹבא בְרִשׁ"י רִיש פֶּרֶשַׁת תּוֹלְדוֹת), אֲבָל הַשְׁכָּל עֲדִין בְּכַת. וְאַחַר כֵּן בְּשַׁחֲוֹקֵר בְּשָׁכְלוּ וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בּוּ, דְּהִינּוּ שַׁחֲוֹקֵר וְחוּשֵׁב בּוּ בַעֲבוּדַת ה' (קִיצוֹר לִקְוִטֵי מוהר"ן), אִזּוּ הַשְׁכָּל בִּפְעֵל. וְזֶה בְּחִינַת 'נִפְתָּ צוּפִים', בְּבְחִינַת מַה שֶּׁנִּשְׁאָר (שִׁיר־ש' ד'): "נִפְתָּ תַמְפְּנָה שְׁפֹתֶיךָ" – שְׁהוּצִיא מְתִיקוֹת שְׁכָלוּ מִכַּח אֶל הַפְּעֵל. [וְזֶה: "שְׁפֹתֶיךָ", הוּא בְּחִינַת מוּצִיא מִכַּח אֶל הַפְּעֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדְּבּוּר שַׁעַל יְדוּ מוּצִיאִים אֶת הַמַּחֲשָׁבָה מִהַכַּח אֶל הַפּוֹעֵל].

עיונים

הַחֲכָמָה וְהַבִּינָה, דְּהִינּוּ מַה שֶּׁהִשִּׁיג וְיוֹדֵעַ דְּבַר עַל מַכּוּנוֹ עַל יְדֵי תְּכוּנוֹת שְׁכָלוּ.

וְזֶה בְּחִינַת אֲוִרִיין תְּלִיתָא, שֶׁהֵם, מִקְרָא, מִשְׁנָה, תְּלִמוּד, כִּי מִקְרָא הוּא בְּחִינַת שְׁכָל בְּכַת, כִּי שֶׁם מִקְרָא אִין רִוּאִין תְּכוּנוֹת הַשְׁכָּל, רַק שֶׁם הַשְׁכָּל בְּכַח, וְצְרִיכִין לְהוּצִיא הַשְׁכָּל מִכַּח אֶל הַפּוֹעֵל, וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁנָה שֶׁשֶׁם מִפְרִשִׁין כָּל הַהִלְכוֹת הַיּוֹצֵאִין מִן הַמִּקְרָא, אֲבָל עֲדִיין אִין יוֹדְעִין מִשֶׁם גַּמַּר הַהִלְכָה עַד שׁוֹכִינִין לְתִלְמוּד שֶׁשֶׁם מִפְּלִפְלִין, עַד שֶׁמְבַרְרִין שִׁמְעַתָּא אֵלִיבָא דְּהִלְכְתָּא, עַד שׁוֹכִינִין לִידַע גַּמַּר הַפֶּסֶק דִּין אִיךְ לְהַתְנַהֵּג וּלְקַיֵּים מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת שְׁכָל הַנְּקִנָּה.

שֶׁזֶהוּ עֵיקַר הַקִּיּוּם וְהַהֲשָׂרָה שֶׁל הָאָדָם לְאַחַר מִיתָתוֹ, דְּהִינּוּ כְּשׁוֹכְהַ לְהַתְּכוּנוֹת בְּשָׁכְלוּ עַד שִׁיזְכֵּה לִידַע וּלְהַשִּׁיג דְּבַר עַל מַכּוּנוֹ, דְּהִינּוּ שִׁידַע עֵצָה טוֹבָה אִיךְ לְהַתְנַהֵּג בַּעֲבוּדַת ה', כִּי 'לֹא הַמְדַרְשׁ עֵיקַר אֵלֹא הַמַּעֲשֵׂה', דְּהִינּוּ מַה שׁוֹכִינִין עַל יְדֵי תְּכוּנוֹת שְׁכָלוּ לְהַבִּין וּלְהַשִּׁיג אֵיזְהוּ עוֹבְדָא טוֹבָה אִיךְ לַעֲשׂוֹת וּלְהַתְנַהֵּג בַּעֲבוּדַת ה', שֶׁזֶהוּ עֵיקַר קִיּוּם הַשְׁכָּל, וְזֶהוּ עֵיקַר הַהֲשָׂרָה שֶׁל הָאָדָם לְאַחַר מִיתָתוֹ כְּשׁוֹכְהַ שֶׁנִּשְׁאָר מִמֶּנּוּ עֲצוֹת טוֹבוֹת וְדַרְכִּים יְשִׁירִים לַעֲבוּדַת ה' וְכַנ"ל.

הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִשְׁלוֹשׁ בְּחִינּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁכָל בְּכַח וּשְׁכָל בִּפְעֵל וּשְׁכָל הַנְּקִנָּה

וְאַחַר כֵּן בְּשִׁמְשׁוּג בְּשָׁכְלוּ כָּל מַה שֵּׁישׁ בִּידְ אֲנוּשִׁי לְהַשִּׁיג: בְּלִיקוּטֵי הַלְכוֹת (הַל' גְּבוּיַת חוּב מִקְרָעוֹת הַל' ג') כְּתוּב: "הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִשְׁלוֹשׁ בְּחִינּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁכָל בְּכַח וּשְׁכָל בִּפְעֵל וּשְׁכָל הַנְּקִנָּה, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲכָמָה בִּינָה וְדַעַת.

כִּי חֲכָמָה הוּא בְּחִינַת שְׁכָל בְּכַח כִּידְעוּ, כִּי חֲכָמָה הִיא בְּחִינַת כַּח הַשְׁכָּל לְבַד קוֹדֵם שֶׁמִּתְחִיל לְהַתְּכוּנוֹת דְּבַר בְּשָׁכְלוּ, וְעַל כֵּן נִקְרָא חֲכָמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כ"ח מַה, הִינּוּ שְׁכָל בְּכַח שֶׁנִּקְרָא מ"ה, כִּי עֲדִיין אִין בּוּ שׁוּם תְּפִיסָה.

וּבִינָה הוּא שְׁכָל בִּפּוֹעֵל, דְּהִינּוּ מַה שֶּׁמִּתְּכוּנוֹת בְּחֲכָמָתוֹ וּמוּצִיא מְתִיקוֹת שְׁכָלוּ מִכַּח אֶל הַפְּעֵל וּמִבִּין דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר, אֲבָל אִף עַל פִּי שְׁכָבֵר הַתְּחִיל לַעֲיִין וּלְהַתְּכוּנוֹת בְּשָׁכְלוּ וּלְהַבִּין דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר, אֲבָל לֹא הִשִּׁיג תְּכִלִּית מִבּוֹקְשׁוֹ מַה שֶּׁרָצָה לַפְּעוֹל בְּשָׁכְלוּ.

וְאַחַר כֵּן כְּשׁוֹכְהַ וּמִשִּׁיג תְּכִלִּית מִבּוֹקְשׁוֹ זֶה בְּחִינַת שְׁכָל הַנְּקִנָּה, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת דַּעַת, כִּי דַעַת הוּא הַשְׁכָּל הַנוֹלָד עַל יְדֵי

המקדש בטל השמיר וכו', וכשיבנה בית המקדש, אז יתקום (יואל ט): "ומעין מן המקדש יצא":
 ב ודע, שבכל עולם ועולם ובכל מדרגה ומדרגה, יש שם דמיונות אלו, והם הם הקלפות הקודמין לפני, וסוכבים את הקדשה, בבחינת (תהלים

ועקר המעין החכמה מן המקדש יצא, כי שם היו מקריבין הקרבנות, שהם הפתמיות וכח הדמיון, כמו שכתוב (תהלים נא): "ובחי אלקים רוח נשברה" – ששכירת הדמיון הם הקרבנות, ובשביל זה אמרו חכמינו זכרונם לברכה: בשחרב בית-

ביאורים

בשחרב בית המקדש בטל השמיר וכו' ונופת צופים ואמנה, כי מבית המקדש יצא מעין החכמה, שעל ידו יכל האדם לצאת מהמדמה ולזכות לשמיר – שכל כח, ונופת צופים – שכל בפועל, ו'אמנה' – שכל הנקנה. וכשיבנה בית המקדש, אז יתקום הפסוק (יואל ט): "ומעין מן המקדש יצא", שזהו מעין החכמה.
 ב. ודע שבכל עולם ועולם ובכל מדרגה ומדרגה, יש שם דמיונות אלו, שהם בחינת כח המדמה, והם הם הקלפות הקודמין לפני, וסוכבים את הקדשה,

ועקר המעין החכמה מן המקדש יצא, כי שם היו מקריבין הקרבנות, שהם הפתמיות וכח הדמיון, כי גם לבהמה יש תאוות וכח הדמיון, ועל ידי הקרבת הבהמה נכנע ונשבר כח המדמה של האדם המקריב אותה, והאדם זוכה לשכל וחכמה (כמובא בסוף המאמר), כמו שכתוב (תהלים נא): "ובחי אלקים רוח נשברה", ורמזו בזה, ששכירת הדמיון הם הקרבנות, וזהו "ובחי אלוקים" – הקרבנות, על דם ה"רוח" – רוח הדמיון והבהמיות "נשברה". ובשביל זה אמרו חכמינו זכרונם לברכה:

עיונים

אדם שבעולם עובר כל זה, כי אפלו מי שהוא במדרגה פחותה מאוד מאוד ואפילו אם עבר מה שעבר וגם עתה הוא כמו שהוא, אף על פי כן בכל עת שמתעורר באיזה תנועה קלה להתקרב לאיזה דבר שבקדושה, אזי לפי בחינתו יש לו תיכף עליות וירידות הרבה כפי התעוררותו להתקרב לה' יתברך. כי אפילו מי שהוא בתוך הארץ ממש אפילו בשאל תחתיות ומתחתיו חס ושלום, גם ממש כשמתעוררים לעלות ממש גם שם יש בודאי כמה וכמה מדרגות בלי שיעור. כמו למשל שרואין בגשמיות כשרוצין לעלות מבית לעליה יש מדרגות רבות וכן מעליה לעליה, מכל שכן אם ישער בדעתו כמה מדרגות יש מארץ לשמים ואפילו כשמגיע לבחינת שמים עדין יש בחינת עליה, מכל שכן משמים למעלה ולמעלה למעלה. וכמו שיש מדרגות הרבה מארץ לשמים ולמעלה יותר, כמו כן בתוך גוף עבי הארץ בודאי יש שם גם כן כמה וכמה מדרגות אם ישער בדעתו מרתפות ובורות ומחילות כעמקי הארץ הרבה בודאי אם רוצה לעלות ממש מעמקי הבורות והמחילות בהכרח שילך מדרגא לדרגא. וזה נשמע מפיו הקדוש בפירוש אצל התורה אחוי לן מנא (בסימן כה) שמדבר שם מעליות מדרגא לדרגא שמתגברת ומשתטחת הסטרא אחרא והקליפות וכו' בכל פעם ואמר אז בפרוש שגם מי שהוא בתוך הארץ ממש כשנתעורר לעלות ממש בהכרח שילך מדרגא לדרגא ואזי משתטחין כנגדו בכל פעם, על כן יש להאדם מלחמות גדולות ומניעות רבות בכל פעם שרוצה לגשת לאיזה עבודה. וגם כי לפעמים מעוצם המלחמה הוא נכשל ואינו עומד בנסיון חס ושלום וצריך להתחיל מחדש, על כן צריכין התחזקות גדול ועצום מאוד בכמה פעמים בכל יום ובכל עת לרחם על עצמו ולהשוב על תכליתו וסופו בכל

ביאור הענין שעל ידי הקרבנות נכנע הבהמיות

הקרבנות שהם הבהמיות וכח הדמיון: עיין בעץ חיים שער נ' פ"ב וז"ל: 'והנה נמצא כי העכירות של נפש הבהמית שבאדם גורמת לגוף לחטוא, ומי גרם עכירות בנפש הבהמית שבאדם, ודאי שנמשכת לו מנפש הבהמית שבבעלי חיים שהיא חיצונית נפש הבהמית שבאדם, לכן כשהאדם חוטא ועושה תשובה ומקריב קרבן, אז נפש הבהמית של בעל החי שהיא גרמה לו לחטוא יורדת עליה אש גבוהה ושורפת את הרע ועכירות שבה, ואז שורש נפש הבהמית שבאדם נמשכת לה זכות ונקיות כי הכל משורש אחד חוצבו, ואז מתכפר האדם, והבן זה היטב סוד הקרבנות וכו'.

ביאור הפסוק "ומעין מבית ה' יצא"

ומעין מן המקדש יצא: ביואל ד' כתיב: 'והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס, והגבעות תלכנה חלב, וכל אפיקי יהודה ילכו מים, ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השיטים', ופירש רש"י: "אפיקי – מקום מוצא מים. והשקה את נחל השיטים – כמשמעו ומשקי ית מישר שיטים, ומדרשו יכפר על עון פעור (עיין זכריה יד)".

גם מי שהוא בתוך הארץ ממש כשנתעורר לעלות ממש בהכרח שילך מדרגא לדרגא ואזי משתטחין כנגדו בכל פעם

ודע שבכל עולם ועולם: בליקוטי הלכות מעקה ושמירת הנפש הלכה ד' כתב: 'צריכין בכל פעם שיהיה ירידה קודם העליה, ואז בודאי האדם בסכנה גדולה ויש עליו מלחמה גדולה, וצריך להתחזק הרבה הרבה עד שיבטל המסך המבדיל והחושך שהיא בחינת הירידה שקודם העליה עד שיתהפך הירידה לעליה, וזה עבודת הצדיקים כל ימי חייהם. כי על כל

י: "סביב רשעים יתהלכון". וכשאדם נעֶתק ממדרגה למדרגה, או צריך לו לילך דרך אלו הדמיונות כדי להגיע אל הקדשה, ותכף בשעולה להמדרגה, או נתעוררין הקלפות שבמדרגה ומסבבין אותו, וצריך להכניע אותם ולשבר אותם, ולמחר אותו המקום מקלפות:

ג ודע, שאין שני בני-אדם שוין זה לזה, כי כל הנשמות הם זה למעלה מזה, וזה מלבוש לזה, ופנימית של תחתון נעשה לבוש וחיצוניות לחיצוניות עליון. נמצא, בשאחד רוצה לעלות ממדרגתו למדרגה עליונה, או הולך ונעֶתק האדם העומד במדרגה העליונה, והולך ונעֶתק למדרגה היותר עליונה, כי אי אפשר שיהיו שני אנשים

במדרגה אחת. ואינו נעֶתק מהאדם העליון אלא הפנימיות שלו, והחיצוניות נשארה. וגם האדם שבמדרגה התחתונה אינו נעֶתק ועולה, אלא הפנימיות, והפנימיות של התחתון נעשה חיצוניות לחיצוניות עליון. ואף-על-פי שכבר נשבר הקלפה שבמדרגה עליונה על-ידי האדם העליון, אף-על-פיי-כן, בשפנימיות של העליון נעֶתק משם, וחיצוניות (נ"א ופנימיות) התחתון עולה, אזי הקלפה חוזר ונעור, כי לא נכנעת, אלא לפני האור הפנימיות של העליון, אבל לפני התחתון, אפלו לפני פנימיותו, יש פח בידה להתעורר כנגדו, ובשביל זה צריך לו לשבר אותה ולהכניע אותה מחדש.

ביאורים

בכחינת מה שנאמר (תהלים יב): "סביב רשעים יתהלכון", ורמוז בזה שהקליפות הם סביב הקדושה. וכשאדם נעֶתק ממדרגה למדרגה, או צריך לו לילך דרך אלו הדמיונות, כדי להגיע אל הקדשה. ותכף בשעולה להמדרגה, או נתעוררין הקלפות שבמדרגה, ומסבבין אותו. וצריך להכניע אותם ולשבר אותם, ולמחר אותו המקום מקלפות. וענין זה הוא אצל כל אדם שבעולם, כי אפילו מי שהוא בתוך הארץ ממש, כשמתעורר לעלות משם ורוצה להכנס בעבודת ה' יתברך, בהכרח צריך שילך לפי בחינתו מדרגא לדרגא, ובכל פעם ופעם כשיוצא מדרגא לדרגא אזי מתגברים עליו מחדש הקליפות שהם התאוות והדמיונות והמחשבות והבלבולים והמניעות ומתפשטים כנגדו מאוד ואינם מניחים אותו לעלות למדרגה השניה, וצריך להכניע ולשבר אותם

(חיי מוהר"ן סי' י"ט) וקיצור ליקוטי מוהר"ן.

ג. ודע שאין שני בני אדם שוין זה לזה, כי כל הנשמות הם זה למעלה מזה, וזה מלבוש לזה, וכל נשמה יש לה שתי חלקים: חלק פנימי וחלק חיצוני, ופנימית של

תחתון – האדם התחתון נעשה לבוש וחיצוניות לחיצוניות עליון – של האדם העליון. נמצא, בשאחד רוצה לעלות ממדרגתו למדרגה עליונה, או הולך ונעֶתק האדם העומד במדרגה העליונה, והולך ונעֶתק למדרגה היותר עליונה, כי אי אפשר שיהיו שני אנשים במדרגה אחת. ואינו נעֶתק מהאדם העליון, אלא הפנימיות שלו, והחיצוניות נשארה. וגם האדם שבמדרגה התחתונה, אינו נעֶתק ועולה, אלא הפנימיות. והפנימיות של האדם התחתון, נעשה חיצוניות לחיצוניות של האדם העליון. ואף על פי שכבר נשבר הקלפה שבמדרגה העליונה על ידי האדם העליון, כשהאדם העליון עלה למדרגה זו, אף על פי כן, בשפנימיות של האדם העליון נעֶתק משם, וחיצוניות (נ"א ופנימיות) של האדם התחתון עולה למדרגה העליונה, אזי הקלפה חוזר ונעור, כי לא נכנעת אלא לפני האור הפנימיות של האדם העליון, אבל לפני האדם התחתון, אפלו לפני פנימיותו, יש פח בידה להתעורר כנגדו, ובשביל זה צריך לו לשבר אותה ולהכניע אותה מחדש.

עיונים

תייגע ויחזור ויצפה ויתפלל בכל יום לה' יתברך שיצאיהו ממקומות אלו שנפל בהם בודאי יהיה אחריתו לטובה, כי סוף כל סוף יתהפך הכל לטובה, כאשר שמעתי והבנתי מפיו הקדוש בכמה וכמה לשונות ובכמה רמזים שונים.

פעם, כי סוף כל סוף מה יהיה ממנו ואיך שיהיה איך שיהיה הוא מחויב ומשועבד ללחום מלחמת ה' בכל מה שיוכל, כי היגיעה בעצמה מה שמתייגע וחותר לצאת ולעלות מפחיתות מדרגתו זה גם כן יקר מאוד מאוד בעיני ה' יתברך, ואם

ונתעלה ממדרגה הראשונה, ואז נעשה מפנימיות חיצונית, בשביל זה: מקום מקדשנו – צריך לקדש את המקום מחדש, כי הקלפות הזורים ונעורים כנ"ל: ד ואי אפשר להכניע הקלפות, הינו הדמויות והמחשבות והתאוות והבלבולים והמניעות שבמדרגה אלא עלידי גדלות הבורא, כמוכא בפנות של הודו לה' קראו בשמו, שנה המזמור נתקן להכניע הקלפות שביצירה, כי נתעוררים נגד עשיה שעולה ביצירה, ועלידי שמוזכרין גדלות הבורא – נכנעין, עין שם. כי פנימיות היצירה עולה לבריאה, ופנימיות עשיה עולה ומלביש לחיצונית יצירה, עין שם:

ופנימיות וחיצונית הם שני מיני עבודות: עבודה של תורה ותפלה ומצוות הם פנימיות, ועבודת אכילה ושתיה ושאר צרכי הגוף הם חיצונית. ועבודת חיצונית, הינו אכילה ושתיה, של האדם העומד במדרגה העליונה, היא מאירה ומשפחת יותר מעבודות פנימיות, הינו תורה ותפלה, של האדם העומד במדרגה התחתונה, ובשביל זה פנימיות התחתון נעשה לבוש לחיצונית העליון.

וזה פרוש (ירמיה יז): **כפא כבוד מרום וכו'.** כפא זה בחינת פנימיות, לשון אתכסיא. כבוד זה חיצונית ולבוש, כמו שכתוב (שבת קיז): 'רבי יוחנן קרא למאנה וכו'.' מרום מראשון – הינו בשנתרום

ביאורים

שלו עולה ונעשית חיצונית לחיצונית של האדם שבמדרגה הגבוהה ממנו, יתבאר כעת, כיצד זוכה האדם לשבר את קליפת המדמה שבמדרגה הגבוהה ממנו.

ד. ואי אפשר להכניע הקלפות, הינו הדמויות והמחשבות והתאוות והבלבולים והמניעות שבמדרגה העליונה, אלא על ידי גדלות הבורא, כמוכא בפנות האר"י ז"ל של 'הודו לה' קראו בשמו' (שער הכוונות דרושי תפילת השחר דרוש א' ופעי"ה שער הזמירות פ"א), שנה המזמור נתקן להכניע הקלפות שביצירה – שבעולם היצירה (כי ישנם ארבע עולמות עליונים: אצילות בריאה יצירה עשיה), כי נתעוררים נגד עשיה – עולם העשיה שעולה ביצירה – אל עולם היצירה, ועל ידי שמוזכרין גדלות הבורא – נכנעין, עין שם. כי בכל עולם יש פנימיות וחיצונית, ופנימיות עולם היצירה עולה לעולם הבריאה, ופנימיות עולם העשיה עולה ומלביש לחיצונית עולם היצירה, עין שם, והנה פנימיות עולם העשיה היא בדרגה נמוכה יותר מחיצונית עולם היצירה, ולכן אף שהקליפות שבעולם היצירה כבר נכנעו ואינם יכולים להאחז בעולם היצירה, מכל מקום עתה כשפנימיות עולם העשיה עולה לעולם היצירה יש פחד שהקליפות שבעולם היצירה יתאחו בה, ולכן אנו אומרים את המזמור 'הודו לה' קראו בשמו', שפירושו: אתם המלאכים הקדושים קראו בשמו של הקב"ה, והודיעו עלילותיו בעמים שהם הקליפות, ועל ידי זה יפחדו הקליפות מה' יתברך, ולא יתאחו בפנימיות עולם העשיה שעולה לעולם היצירה, וכן כל המזמור הזה מדבר על ענין זה, שיכירו הגויים

ופנימיות וחיצונית, הם שני מיני עבודות: עבודה של תורה ותפלה ומצוות, הם פנימיות, ועבודה אכילה ושתיה ושאר צרכי הגוף, הם חיצונית. ועבודת חיצונית, הינו אכילה ושתיה, של האדם העומד במדרגה העליונה, היא מאירה ומשפחת יותר מעבודות פנימיות, הינו תורה ותפלה, של האדם העומד במדרגה התחתונה. ובשביל זה פנימיות של האדם התחתון נעשה לבוש לחיצונית של האדם העליון.

וזה פרוש מה שנאמר (ירמיה יז): **"כפא כבוד מרום וכו' מראשון מקום מקדשנו"** (כמו שהקב"ה שוכן בכסא הכבוד שבמרום שוכן לו מקום, כך הוא שוכן בבית המקדש (מצודות דוד שם)). ורמזו בזה כך, **"כפא"** זה בחינת פנימיות, לשון אתכסיא – כסוי. **"כבוד"** זה חיצונית ולבוש, כמו שאמרנו בגמרא (שבת קיז): 'רבי יוחנן קרא למאנה וכו' מכבודות' – שהיה קורא לבגדיו 'מכבדי'. **"מרום מראשון"** – הינו בשנתרום ונתעלה נשמת האדם ממדרגה הראשונה, ואז נעשה מפנימיות נשמתו חיצונית לנשמה שבמדרגה הגבוהה יותר, בשביל זה, **"מקום מקדשנו"** – צריך לקדש את המקום מחדש, כי הקלפות הזורים ונעורים כנ"ל.

לאחר שנתבאר שהאדם צריך לשבר ולבטל את המדמה וליותב לשכל בכה ושכל בפועל ושכל הנקנה, ובכל פעם שהאדם עולה מדרגה לדרגה הוא צריך לשבר את קליפת המדמה שבמדרגה הגבוהה יותר, וכשהוא עולה למדרגה הגבוהה יותר הפנימיות

ברוך-הוא מתגדל ומתפאר בהם, בבחינת (חני ב): "לי
הכסף ולי הזהב", ונעשה מהם בגדי ישע. ישע –
אסתכלותא, כמו "ישעו אל ה'" (וזה יתרו דף צ: ע"ש) –
מחמת הפאר הכל מסתכלין בו, כי כלם מתאווין
להסתכל בו, אבל כל זמן שהכסף וזהב אצל
העבו"ם, אזי הגוונים נעלמים אורם ואינם מאירין, כי
אין שם מקומם, כי אין מקומם אלא אצל איש
הישראלי, בבחינת: ישראל אשר בך אתפאר, כי
שם פאר הגוונים.

וההתגלות גדולת הפורא הוא עלידי צדקה
שגונגין לעני הגון, כי עקר הגדלה
והפאר הוא התגלות הגוונים, וכסף וזהב הן הן
הגוונים, כי גוונים עלאין בהם, וגוונים עלאין המלבשין
בכסף וזהב, אין מאירין אלא בשבאים לאיש
הישראלי, כי שם מקומם, ונקללים זה בזה,
ומתנהרין אלו הגוונים בבחינת (ישעיה מט): "ישראל
אשר בך אתפאר", כי מקום הגוונים אינו אלא אצל
איש הישראלי, וכשמתנהרין הגוונים, אזי הקדוש-

ביאורים

אתפאר", ורמוז בזה, שאצל האיש הישראלי נעשית
הארת הגוונים, והקב"ה מתגדל ומתפאר בזה, כי מקום
הגוונים אינו אלא אצל איש הישראלי, וכשמתנהרין
הגוונים, אזי הקדוש ברוך הוא מתגדל ומתפאר בהם,
בבחינת מה שנאמר (חני ב): "לי הכסף ולי הזהב, נאום
ה' צבאות", ורמוז בזה, שהקב"ה מתפאר במידת החד
שהיא בחינת 'כסף', ובמידת הגבורה שהיא בחינת
'זהב', ונעשה מהם – מהגוונים העליונים 'בגדי ישע'.
'ישע' – אסתכלותא – הוא לשון הסתכלות, כמו
שנאמר "ישעו ואין מושיע, אל ה' ולא ענם" (שמואל ב' כב),
שפירושו שהסתכלו אל ה' שיושיעם, וזהו 'בגדי ישע'
– לבושים שמתכלים בהם, כי מחמת הפאר הכל
מסתכלין בו, כי כלם מתאווין להסתכל בו. אבל כל
זמן שהכסף וזהב אצל העבו"ם – הגויים, אזי הגוונים
נעלמים אורם, ואינם מאירין, כי אין שם מקומם, כי
אין מקומם אלא אצל איש הישראלי, בבחינת:
"ישראל אשר בך אתפאר", כי שם פאר הגוונים.

והעמים ואלוקיהם את גדולתו יתברך, ולא יתאחוזו
בקדושה. וכך גם כשהאדם רוצה לעלות מהמדריגה
שהוא נמצא בה למדריגה גבוהה יותר, על ידי התגלות
גדולת הבורא הוא מכניע את הקליפות שבמדריגה זו
והם מפחדים להאחזו בו.

וההתגלות גדולת הפורא, הוא על ידי צדקה שגונגין
לעני הגון, כי עקר הגדלה והפאר הוא התגלות הגוונים
(עיין זוהר בשלח ס"ב ע"ב, תרומה קנ"ב ע"ב), וכסף וזהב הן הן הגוונים,
כי גוונים עלאין בהם – מלוכשים בהם גוונים עליונים
מהעולמות העליונים, כידוע ששורש הכסף הוא בחינת
'חסד', ושורש הזהב הוא בחינת 'גבורה', והחסד
והגבורה הם גוונים שונים כי הם הנהגות שונות, וגוונים
עלאין – וגוונים עליונים המלבשים בכסף וזהב, אין
מאירין אלא בשבאים לאיש הישראלי, כי שם מקומם,
ונקללים זה בזה, ומתנהרין – ומאירים אלו הגוונים,
בבחינת מה שנאמר (ישעיה מט): "ישראל אשר בך

עיונים

ועיין זוהר יתרו דף צ' ע"ב וז"ל (עם פירוש מתוך מדבש): "ישעו
וכו' א"י ה' פ"י יפנו ויסתכלו אל ה' שיושיעם ישע אסתכלותא
הוא הרי ישע פירושו הסתכלות, והיינו מאן דבעי לאסתכלא
בי מי שרוצה להסתכל ולהבין הנהגתי, בגוונים די"י יסתכל
בגוונים שלי שבת"ת יסתכל שבו ממוזגים ב' מדות חסד
וגבורה ומשם אני רחום בדין, מאי טעמא מה הטעם כלומר
איך אנו לומדים מפסוק זה, ואמר משום דכתיב מעיל צדקה
יענני שפירושו מעיל צדקה ממש דהיינו בגדים של תפארת
הנקרא צדקה יענני דגוונין ביה אתגליפו כי גווני החסד
וגבורה חקוקים וכולולים בו, והיינו כחתן יכהן פאר, הא
גוונא חד הוא גוון לבן שבחסד שכן בגדי חתן הם לבנים,
ובכלל תעדה בליה פ"י תלביש את תכשיטה הא גוונא אחרא
היינו גוון אחר אדום שבגבורה שכן תכשיטי הכלה הם מזהב

מאמר זוהר שעיקר הפאר הוא התגלות הגוונים

כי עיקר הגדולה והפאר הוא התגלות הגוונים: בפרפראות
לחכמה כתב: עיין זוהר הקדוש פרשת יתרו צ: אמר רבי
יצחק, כתיב מאין כמון ה' גדול אתה וגדול שמך וכו', גדול
אתה היינו לי הכסף, וגדול שמך היינו ולי הזהב, אלין תרין
גוונים לא מתחזיין ולא מתפארין, בר כד אינון גליפין
בישראל, כאן מתחזיין גוונין ואתפארו, כמה דאת אמרת
(ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר.

ביאור הפסוק "ישעו אל ה'"

ישעו אל ה': בשמואל ב' כ"ב כתיב: "ישעו ואין מושיע, אל
ה' ולא ענם", ופירש רש"י: "ישעו ואין מושיע וגו' – הרי זה
מקרא מסורס, ישעו אל ה' ולא ענם, ואין מושיע, כמו (ישעיהו
ט: י): ישעה האדם אל עושהו, כמו יפנה".

אבל דע, תכף ומיד בְּשֶׁהֶעָבֹם"ם מְקַבֵּל מִמּוֹן יִשְׂרָאֵל, תכף ומיד נְתַעֲלֵם הַחַן וְהַפֶּאָר בְּתוֹךְ הַמִּמּוֹן, וּבִשְׂבִיל זֶה הֶעָבֹם"ם בְּכָל פַּעַם תּוֹכַע מִמּוֹן אַחַר מִיִּשְׂרָאֵל, וְשׁוֹכַח הַמִּמּוֹן שְׂכָבֵר קִבֵּל, כִּי נְתַעֲלֵם הַחַן בְּשֶׁבֵא לִיד הֶעָבֹם"ם, וְזוֹהוּ (ע"ט): שְׁאִין מְקַרְבִּין אֶלָּא בְּשַׁעַת הַנִּתְּוֹן.

וְזוֹה בְּחִינַת (בראשית ו'): "חַן בְּעֵינֵי ה'" – עֵינֵי ה' זֶה גִּוְנִין עֲלָאין, שְׁהֵם בְּחִינַת כֶּסֶף וְזוֹהוּ, שֶׁם עֶקֶר הַחַן וְהַפֶּאָר. וְזוֹה שְׁאִמֵּר אֲבִימֶלֶךְ לְשֶׁרָה: "הִנֵּה נִתְּוִי אֶלֶף כֶּסֶף לְאַחִיךָ, הִנֵּה הוּא לְךָ כְּסוּת עֵינַיִם" (בראשית ג'). הַיְנוּ: בְּשִׁצְאָה הַמִּמּוֹן מִיַּד עָבֹם"ם לִיד הַיִּשְׂרָאֵלִי, תְּכַף נִתְּגַלוּ הַגִּוְנִין וְנַעֲשׂוּ בְּבַחֲחִינַת בְּגֵדֵי יִשְׁעוֹ, הַיְנוּ

וּבִשְׂבִיל זֶה הֶעָבֹם"ם תֵּאֱבִין לְמִמּוֹן יִשְׂרָאֵל, אֶף-עַל-פִּי שֵׁישׁ לְהֶעָבֹם"ם כֶּסֶף וְזוֹהוּ הַרְבֵּה, תֵּאֱבִים לְדִינֵר שֶׁל יְהוּדִי, בְּאֵלוֹ לֹא רָאָה מִמּוֹן מַעֲוֵלָם, וְזוֹה מַחֲמַת שְׁהַכְּסָף וְזוֹהוּ שֵׁישׁ תַּחַת יָדָם, אִין הַגִּוְנִין מֵאִירִין, וְאִין הַחַן שׁוֹרָה עַל מִמּוֹן שְׁלֵהֶם, כִּי עֶקֶר הַפֶּאָר וְהַחַן לֹא נִתְּגַלָּה אֶלָּא אֶצֶל יִשְׂרָאֵל. וּבִשְׂבִיל זֶה נִקְרָאִים רְשִׁים, כְּמוֹ (אבות פ"ב ב'): 'הוּוֹ זְהִירִים בְּרִשׁוֹת', כִּי הֵם רְשִׁים וְעֵנִיִּים, כִּי אִין לְהֵם הַנָּאָה מִמִּמּוֹנָם, בְּאֵלוֹ הֵם עֵנִיִּים, וְתֵאֱבִין לְמִמּוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל מִמּוֹנָם שֶׁל הַיִּשְׂרָאֵלִי שׁוֹרָה הַפֶּאָר וְהַחַן, וְהַכֵּל תֵּאֱבִין לְהַסְתַּבֵּל עַל הַפֶּאָר וְהַחַן.

ביאורים

כִּי נְתַעֲלֵם הַחַן בְּשֶׁבֵא לִיד הֶעָבֹם"ם – הַגּוֹי, וְזוֹהוּ מַה שְּׁנֵאמַר בְּהַמְשַׁךְ הַמֵּאמַר: 'הוּוֹ זְהִירִים בְּרִשׁוֹת', שְׁאִין מְקַרְבִּין אֶלָּא בְּשַׁעַת הַנִּתְּוֹן, וְרִמּוֹז בּוֹה, שֶׁרַק בְּרַגַע הַרְאִשׁוֹן הוּא נִהְיָה מִמּוֹן וּלְכֵן הוּא מְקַרֵּב אֶת הַכֶּסֶף שֶׁל הַיְהוּדִי אֵלָיו, אֲבָל מִיַּד לְאַחַר מִכֵּן נַעֲלֵם הַחַן מִהַמִּמּוֹן. וְהוּא צִרְיָךְ מִיַּד מִמּוֹן אַחַר מִהַיְהוּדִי.

וְזוֹה בְּחִינַת מַה שְּׁנֵאמַר (בראשית ו'): "וְנָח מִצָּא חַן בְּעֵינֵי ה'", וְרִמּוֹז בּוֹה, כִּי "עֵינֵי ה'" זֶה גִּוְנִין עֲלָאין – הַגִּוְנִיִּים הַעֲלִיּוֹנִים, כִּידוּעַ שְׁחֶסֶד גְּבוּרָה תַּפְאֵרַת הֵם בְּחִינַת 'שְׁלוּשַׁת הַגִּוְנִיִּים שְׁבַעִין' (תְּקוּנֵי זוֹהַר דף י"ח.), שְׁהֵם בְּחִינַת כֶּסֶף וְזוֹהוּ, כִּי הֵם הַגִּוְנִיִּים הַעֲלִיּוֹנִים שְׁנִמְצְאִים בְּכֶסֶף וּבּוֹהוּ, שֶׁם עֶקֶר הַחַן וְהַפֶּאָר, וְזוֹהוּ "חַן" – מִקּוֹם הַחַן הוּא "בְּעֵינֵי ה'" – בְּכֶסֶף וּבּוֹהוּ.

וְזוֹה שְׁאִמֵּר אֲבִימֶלֶךְ לְשֶׁרָה: "הִנֵּה נִתְּוִי אֶלֶף כֶּסֶף לְאַחִיךָ, הִנֵּה הוּא לְךָ כְּסוּת עֵינַיִם" (בראשית ג'), וְרִמּוֹז בּוֹה, הַיְנוּ, בְּשִׁצְאָה הַמִּמּוֹן מִיַּד עָבֹם"ם – הַגּוֹי לִיד הַיִּשְׂרָאֵלִי, דַּהֲיִינוּ מִיַּד אֲבִימֶלֶךְ לִיד אֲבֵרָהם אֲבִינוּ, תְּכַף נִתְּגַלוּ

וּבִשְׂבִיל זֶה הֶעָבֹם"ם – הַגּוֹיִים תֵּאֱבִין לְמִמּוֹן יִשְׂרָאֵל, אֶף עַל פִּי שֵׁישׁ לְהֶעָבֹם"ם – לְגוֹיִים כֶּסֶף וְזוֹהוּ הַרְבֵּה, תֵּאֱבִים לְדִינֵר שֶׁל יְהוּדִי, בְּאֵלוֹ לֹא רָאָה מִמּוֹן מַעֲוֵלָם, וְזוֹה מַחֲמַת שְׁהַכְּסָף וְזוֹהוּ שֵׁישׁ תַּחַת יָדָם, אִין הַגִּוְנִין מֵאִירִין בְּהֵם, וְאִין הַחַן שׁוֹרָה עַל מִמּוֹן שְׁלֵהֶם, כִּי עֶקֶר הַפֶּאָר וְהַחַן לֹא נִתְּגַלָּה אֶלָּא אֶצֶל יִשְׂרָאֵל. וּבִשְׂבִיל זֶה נִקְרָאִים רְשִׁים, כְּמוֹ שְׁאִמֵּר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (אבות פ"ב ב'): 'הוּוֹ זְהִירִים בְּרִשׁוֹת', שְׁהָאֵדָם צִרְיָךְ לְהִזְהַר שְׁלֹא לְהַתְּקַרֵּב לְמַלְכוּת הַגּוֹיִים יוֹתֵר מִדְּאִי, וְמַה שְּׁנִקְרָאִים הַגּוֹיִים בְּשֵׁם 'רִשׁוֹת', רִמּוֹז בּוֹה, כִּי הֵם רְשִׁים וְעֵנִיִּים, כִּי אִין לְהֵם הַנָּאָה מִמִּמּוֹנָם, בְּאֵלוֹ הֵם עֵנִיִּים, וְתֵאֱבִין לְמִמּוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל מִמּוֹנָם שֶׁל הַיִּשְׂרָאֵלִי שׁוֹרָה הַפֶּאָר וְהַחַן, וְהַכֵּל תֵּאֱבִין לְהַסְתַּבֵּל עַל הַפֶּאָר וְהַחַן.

אבל דע, תכף ומיד בְּשֶׁהֶעָבֹם"ם – כְּשֶׁהַגּוֹי מְקַבֵּל מִמּוֹן יִשְׂרָאֵל, תְּכַף וּמִיַּד נְתַעֲלֵם הַחַן וְהַפֶּאָר בְּתוֹךְ הַמִּמּוֹן וְאִינוּ נִיכַר וּמֵאִיר, וּבִשְׂבִיל זֶה הֶעָבֹם"ם – הַגּוֹי בְּכָל פַּעַם תּוֹכַע מִמּוֹן אַחַר מִיִּשְׂרָאֵל, וְשׁוֹכַח הַמִּמּוֹן שְׂכָבֵר קִבֵּל,

עיונים

ביאור הפסוק "הנה הוא לך כסות עינים"

הנה הוא לך כסות עינים: בבראשית כ' כתיב: "ולשרה אמר הנה נתתי אלף כסף לאחייך, הנה הוא לך כסות עינים לכל אשר אתיך, ואת כל ונוכחת", ופירש רש"י: "ולשרה אמר – אבימלך לכבודה כדי לפייסה, הנה עשיתי לך כבוד זה נתתי ממון לאחייך שאמרת עליו הוא הנה הממון והכבוד הזה לך כסות עינים. לכל אשר אתיך – יכסו עיניהם שלא יקילוך שאלו השיבוטיך ירקנית יש להם לומר לאחר שנתעלל בה

הנוטה לאדם וכד גוונין מתחברין וכשב' הגוונים מתחברים בת"ת, ביה שנתא אתחזיין באותה שעה הם נראים ומתגלגלת הנהגת הרחמים, וכפיהו תאיבין לאחוזאה ולאסתכלא ביה והכל מתאמים לראות ולהסתכל בו בסוד לחזות בנועם ה'".

מאמר המשנה "הוּוֹ זְהִירִין בְּרִשׁוֹת"

הוּוֹ זְהִירִין בְּרִשׁוֹת: באבות פ"ב איתא: "הוּוֹ זְהִירִין בְּרִשׁוֹת, שאין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמן. נראין כאוהבין בשעת הנאתן, ואין עומדין לו לאדם בשעת דחקן".

בבחינת: "לי הכסף ולי הזהב", בבחינת (ישעיה סא):
 "בגדי ישע, מעיל צדקה ועטני". ואפלו זה המעות
 שלוקחין העכו"ם מאתנו, נחשב לצדקה, כמו שאמרו
 חכמינו זכרונם לברכה (ב"ב ט): "ונגושיך צדקה".

כסות עינים, שהכל מסתכלין בהם, שהכל תאבים
 להסתכל בהם.
 ועל ידי צדקה שנותן מממונו, נתתקן כל ממונו,
 ונתגליו הגונו ומאיריו, ונעשה כל ממונו

ביאורים

מתגלים הגונו ומאירים בכל ממונו ונעשה כל ממונו
 בבחינת 'לי הכסף ולי הזהב' (פרפראות לחכמה).

הגונו, ונעשו בבחינת 'בגדי ישע', הינו 'כסות עינים',
 שהכל מסתכלין בהם, שהכל תאבים להסתכל בהם.

וזהו בבחינת מה שנאמר (ישעיה סא): "שוש אשיש בה",
 תגל נפשי באלוקי, כי הלבישני בגדי ישע, מעיל צדקה
 ועטני, ורמוז בזה שעל ידי בחינת "מעיל צדקה",
 שהאדם נותן צדקה מממונו, נעשה כל ממונו בבחינת
 "בגדי ישע", והיינו לבושים שכולם מסתכלים בהם.

ועל ידי צדקה שנותן מממונו, נתתקן כל ממונו,
 ונתגליו הגונו שיש בממון ומאיריו, ונעשה כל ממונו
 בבחינת: "לי הכסף ולי הזהב", והיינו שהקב"ה מתגדל
 ומתפאר בהם, והטעם, כי עיקר התגלות הגונוין הוא רק
 בממון של צדקה, כי על ידי צדקה מתגלה שהאדם יודע
 ומאמין שהממון הוא רק של ה' יתברך, בבחינת 'לי
 הכסף ולי הזהב', ולכן הוא נותן אותו לצדקה לשם ה'
 יתברך, ולעשות בזה רצונו יתברך, ועל ידי זה מתגלים
 הגוונים העליונים שהם מידותיו של הקב"ה שיש בממון
 זה, אלא שעל ידי שהאדם נותן צדקה ממילא נהיה
 מתוקן כל ממונו, כי על ידי הצדקה מתגלה שהוא
 מאמין שכל ממונו הוא של ה' יתברך, ולכן על ידי זה

עיונים

לעומת זה עשה אלקים, ומי שזוכה לתקן ממונו על ידי
 הצדקה אז נתגליו הגונוין שהם גדולת הבורא על ידי ממונו,
 וזוכה להכניע הקליפות שבכל מדריגה על ידי ממונו, אבל
 להיפך כשאין מתקן ממונו על ידי הצדקה אזי נתאחזין
 הקליפות בהממון דייקא, מחמת שיש שם קדושה גבוה
 נעלמת שהם הגונוין עילאין שנתעלמו שם, שכשאר מאירין
 כראוי הם נאחזין שם ביותר, כי הם כרוכים תמיד אחר
 הקדושה הגבוה ביותר.

החזירה עכשיו שהוצרכתי לבזבו ממון ולפיסוך יודעים יהיו
 שעל כרחי השיבותיך וע"י נס. ואת כל – ועם כל באי
 העולם. ונוכחת – יהא לך פתחון פה להתוכח ולהראות
 דברים ניכרים הללו".

כשאין מתקן ממונו על ידי הצדקה אזי נתאחזין הקליפות
 בהממון דייקא

ועל ידי צדקה שנותן מממונו: ובלקוטי הלכות (הל' מתנה הל' ד')
 כתב: "באמת אף על פי שבהממון הוא התגלות הגונוין, אבל
 אין זה אלא אצל איש הישראלי, וגם אצלו אין מאירין הגונוין
 כי אם כשזוכה לתקן ממונו על ידי צדקה לעני הגון, וכשאין
 זוכין לתקן ממנו בשלימות כראוי אזי אין מאירין אצלם
 הגונוין בשלימות.

וכמו שכתב רבינו ז"ל לעני הממון שבה ליד העכו"ם שאין
 הגונוין מאירין רק לפי שעה ואחר כך נתעלמין אורם וכו',
 כמו כן להבדיל אפילו אצל איש ישראל אף על פי שבערך
 העכו"ם מאירין אצלו הגונוין, אבל אף על פי כן מאחר שלא
 תיקן ממונו כראוי אין מאירין גם אצלו בשלימות רק
 מתנוצצין לפי שעה מתוך העלמן ומתעלמין מיד,

ומאחר שלא תיקן ממונו ולא נתגלו הגונוין על ידו, יכול
 להיות שיתגרו ויתאחזו הקליפות בהממון ביותר, כי את זה

ומזה בא גודל התגברות תאוות ממון, שנמשך מחמת
 שהממון בשורשו יש בו קדושות גבוהות מאוד, שהם הגונוין
 עילאין שמלובשין בו, וכשאינו זוכה לגלות הארת הגונוין על
 ידי צדקה לעני הגון אזי הקליפות נאחזין בהממון ביותר ועל
 ידי זה נופל לתאוות ממון".

ביאור הפסוק "ונגושיך צדקה"

ונגושיך צדקה: עיין במאירי שם שכתב: "יש מפרשים שאף
 גובינת המס כשהוא נותן בנאמנות יש בו צד צדקה והוא
 שמנכה חלק העניים, או שמתוך כך נושאים פניו והעניים
 מתרחמין, ויש מפרשים בו שהוא נחשב להם לצדקה
 כשמקבלין אותו בשמחה וסובלים עול גלותם לכבוד השם".

מה שבודרה מלבו, הינו המדמה הנ"ל, הינו בחינת שרירות לב הנ"ל. בְּשׂוּזָה הכַח המדמה שפלב גובר ומתפשט על האדם, שעולה ממדרגה התחתונה למדרגה עליונה, והקלפה הזאת, שהיא המדמה, לא שוּיָא לנגד עיניו ההפסד וחפלה, שנפסדת כבר מהאיש שהיה במדרגה עליונה, ואף-על-פי-כן היא מתגברת אחר-כך פנ"ל. וְלֹא עֵיל לְתַרְעָא – הינו שלא יכול האיש לפגם לשער קדשה, שהיא השכל, מחמת התגברות המדמה. ועצה היעוצה על זה: סתירת הפתח, שהוא המדמה, שהוא הטמאה, כמו: 'הבא לטמא פותחין לו' (יזמא לת:), והוא בחינת (בראשית ה: "לפתח חמאת רובין". וסתירתו – על-ידי הגנון הנ"ל, שהוא גדרת הבוא הנ"ל. והם בחינת כותל

וְזָהוּ (שיר השירים ו:): "עיניך ברכות בחשבון". עיניך, זה הגנון, בחינת כסף וזהב, נתפרכין על-ידי צדקה, שכל פרוטה נצטרף לחשבון גדול (כ"ב שם:), ואפלו על-ידי הממון שבא לתוך יד העבו"ם, הנקראים בתרבים, גם זה נחשב לצדקה, כמו שכתוב: "ונוגשיך צדקה". וזה דוקא: על שער בת רבים, כשעדין על השער, קדם שבא ליד העבו"ם, עדין שורה החן על הממון, אבל אחר-כך נעלם החן פנ"ל:

וְזָהוּ שְאִמְרוּ סְבִי דְבִי אַתּוּנָא: אַחְוֵי לָן מְנָא דְלֵא שְׂוִיָא לְחַפְלָא. וְאִיתִי בּוּדְיָא וּפְשִׁמוּהוּ, וְלֹא עֵיל לְתַרְעָא. וְאִמְר לֹזַן, אִיתּוּ מְרָא וְסַתְרִי לְפַתַח עִם הַכְּתָל. פְּרוּשׁ: בּוּדְיָא זֶה בְּדִוּוֹת הַלֵּב,

ביאורים

שזה את ההפסד שהוא מפסיד. וְאִיתִי בּוּדְיָא וּפְשִׁמוּהוּ, וְלֹא עֵיל לְתַרְעָא – והביא מחצלת, ופשטה, ולא נכנסה בפתח. וְאִמְר לֹזַן, אִיתּוּ מְרָא וְסַתְרִי – ואמר להם: הביאו גרון ושכרו לפתח עם הכתל. ורמוז בזה, פרוש: 'בודיא', זה בדיות הלב, מה שבודרה מלבו, הינו המדמה הנ"ל, הינו בחינת שרירות לב הנ"ל. בְּשׂוּזָה הכַח המדמה שפלב גובר ומתפשט על האדם, שעולה ממדרגה התחתונה למדרגה עליונה. והקלפה הזאת שהיא המדמה, לא שוּיָא – אינה שמה לנגד עיניה ההפסד וחפלה שנפסדת כבר מהאיש שהיה במדרגה עליונה, ואף על פי כן היא מתגברת אחר כך פנ"ל. וְלֹא עֵיל לְתַרְעָא' – ואינו נכנס לפתח – הינו שלא יכול האיש לפגם לשער קדשה, שהיא השכל שבמדרגה העליונה, מחמת התגברות המדמה. ועצה היעוצה על זה: סתירת – שבירת הפתח, שהוא המדמה, שהוא הטמאה, שנקראת 'פתח', כמו שאמרו רבותינו ז"ל: 'הבא לטמא פותחין לו' (יזמא לת:), ולכן 'פתח' רמזו לטומאה, והוא בחינת מה שנאמר (בראשית ד: "לפתח חמאת רובין", (ברש"י שם פירש: לפתח קברן חטאת שמור), ורמוז בזה שהחטאת היא בחינת 'פתח'. וסתירתו

מתגלה שהאדם מאמין שכל ממונו הוא של ה' יתברך (פפראות לחכמה).

וְזָהוּ הרמזו בפסוק (שה"ש ו:): "עיניך ברכות בחשבון על שער בת רבים". "עיניך", זה הגנון, בחינת כסף וזהב, שכולם מסתכלים בהם, והם בחינת "ברכות", דהיינו שהם נתפרכין ומתגלים הגוונין שבהם ומאירים על ידי צדקה, שהיא בחינת "חשבון", כי אמרו רבותינו ז"ל ש'כל פרוטה שהאדם נותן לצדקה נצטרף לחשבון גדול' (כ"ב שם), ואפלו על ידי הממון שבא לתוך יד העבו"ם – הגויים, הנקראים 'בת רבים', גם זה נחשב לצדקה, כמו שכתוב: "ונוגשיך צדקה", וגם על ידי זה מתברך הממון של היהודי. וְזָה דְּדוּקָא: "על שער בת רבים", כשעדין על השער, קדם שבא ליד העבו"ם – הגויים, עדין שורה החן על הממון, אבל אחר כך נעלם החן פנ"ל.

עתה יתבאר כיצד המבואר במאמר זה רמזו במשלה ששאלו סבי דבי אתונא את רבי יהושע בן חנניה, ובתשובה שהשיב להם.

וְזָהוּ שְאִמְרוּ סְבִי דְבִי אַתּוּנָא לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חַנְנִיָּה: אַחְוֵי לָן מְנָא דְלֵא שְׂוִיָא לְחַפְלָא – הראה לנו כלי שאינו

עיונים

ועסוקים בחשבון תקופות ומזלות, חכמתם ובינתם לעיני העמים מושכות כבירות מים, ועוד יש לפרש בריכות בחשבון כמו יונים, ולשון משנה הוא הלוקח יוני שובך מפריח בריכה ראשונה."

ביאור הפסוק "עיניך ברכות בחשבון"

עיניך ברכות בחשבון: ברש"י שם פירש: "עיניך – כבירות אשר בחשבון המושכות מים, כן עיניך על שער בת רבים, חכמך כשהם יושבים בשערי ירושלים העיר בת רבת עם,

מדרגה פנ"ל, על זה צריך שיעורר שמחה של מצוה על עצמו, הינו שישמח על ידי שזוכר שזכה להתקרב להשם ותברך, וזכה להתקרב לצדיקים המקרבים אותו להשם ותברך, ועל ידי השמחה זו הוא משבר הקלפה, ונכנס למדרגה שנייה:

(שך לאות א): זבחי אלקים רוח נשברה, ששבירת הדמיון הם הקרפנות וכו', עין שם.

– **כו תל** (וזה משפטים דף קטו). **כ"ו** זה בחינת שם הקדוש, שהוא בחינת גנוני, כמו שכתוב (תהלים כו): "ה' אורי" – שהוא אורות הגנוני, וישעי – שהוא בחינת בגדי ישע הנ"ל, והוא תל שחבל פונין לו (וזה שם) ותאבין להסתכל בו:

מסימן כ"ד עד פאן – לשון רבנו זכרנו לברכה גם דע, שפדי להכניע הקלפה המסככת שבבל

ביאורים

מסימן כ"ד עד פאן – לשון רבנו זכרנו לברכה.

עתה תבאר עצה נוספת כיצד להכניע את קליפת המדמה כשהאדם עולה מדרגה לדרגה.

ה. גם דע, שפדי להכניע הקלפה המסככת שבבל מדרגה פנ"ל, על זה צריך שיעורר שמחה של מצוה על עצמו, הינו שישמח על ידי שזוכר שזכה להתקרב להשם ותברך, וזכה להתקרב לצדיקים המקרבים אותו להשם ותברך, ועל ידי השמחה זו, הוא משבר הקלפה ונכנס למדרגה שנייה.

עתה יתבאר מספר הוספות השייכות למאמר זה.

(שך לאות א'), מובא שם על הפסוק "זבחי אלקים רוח נשברה", ששבירת הדמיון הם הקרפנות וכו' שהם "זבחי אלקים", ועל ידם נשבר המדמה שהוא בחינת 'רוח', עין שם. וזה בחינת סמיכה על הקרפנות, פי הקרפנות מביאין מכהמות, שהם בחינת ב"ח המדמה,

עיונים

יתברך, ועל ידי התגלות גדולת הבורא, על ידי זה נכניע המניעות שהם כח המדמה.

כי באמת אינם מניעות כלל, רק שהם נדמים למניעות עד שקשה לשברם, אבל על ידי שמפארין ומשבחין ומחבבין החן והחשיבות וההתפארות של ישראל ומשמחין עצמן בזה שלא עשני גוי, על ידי זה נתגלית ההתפארות של ישראל, בחינת ישראל אשר כן אתפאר, שהם הגוונים עלאין, שהם גדולת הבורא יתברך, שעל ידי זה עיקר הכנעת המדמה כנ"ל.

ובמקום אחר (ה'ל' מתנה ה'ל' ד') כתב: "כל מי שרוצה לגשת אל הקודש להתקרב להשי"ת ולתורתו, מתגברין ומתפשטין נגדו בכל פעם מאוד מאוד, וכל מה שרוצה להתחזק ולהתגבר, מתפשטין כנגדו יותר ויותר, בבחינת פשוטה ולא עייל לתרעא הנאמר בתורה זו, שהסטרא אחרא שהם הדמיונות והתאוות והבלבולים והמניעות וכו' וכו' מתפשטים נגדו בכל פעם מאוד מאוד ואינם מניחין אותו ליכנס לשערי הקדושה. ומחמת זה רבים נכשלו ונפלו, כי בתחילה התחילו

על ידי שמשמח עצמו בשמחת ישראל על שזכה להיות מזרע ישראל, על ידי זה נתגלה החן וההתפארות והגוונים של ישראל, שזהו עיקר גדולת הבורא יתברך

שיעורר שמחה של מצוה על עצמו: בליקוטי הלכות (ה'ל' חוקות העכ"ם ה'ל' ב' אות ד') כתב: "עיקר ההתפארות והגוונים הוא רק אצל ישראל, בחינת ישראל אשר כן אתפאר, וכשמפארין ומשבחין את ישראל ומגדילין ומחבבין החן וההנהגות של ישראל עם קדוש הנבחר מכל העמים, על ידי זה נתגלית הגוונים וההתפארות של ישראל.

וזה שאמר רבינו ז"ל, שעל ידי השמחה ששמחין על שזכה להיות מזרע ישראל ולהתקרב לצדיקים אמיתיים, על ידי זה משברין המדמה, שהם המניעות שבכל מדרגה שבקדושה וכו', כי על ידי שמשמח עצמו בשמחת ישראל על שזכה להיות מזרע ישראל, על ידי זה נתגלה החן וההתפארות והגוונים של ישראל, שזהו עיקר גדולת הבורא

נמשכין כל החטאים וכל כח המדמה על הבהמה, שהיא בחינת מדמה כנ"ל. ואחר-כך: תקף לסמיכה – שחיטה, ושוחטין הבהמה לקרבן, ועל-ידי זה נכנע ונשפך המדמה:

(שידך לאות ב-ג): **מבאר שם**, שבשארם נעתק ממדרגה למדרגה, אז צריך לו לילך דרך אלו הדמיונות כדי להגיע אל הקדשה, ותכף בפעולה להמדרגה השניה, אזי נתעוררין הקלפות שבמדרגה ומסבבין אותו, וצריך להכניע אותם מחדש וכו', עין שם. ואף-על-פי שכתב נשפך

ביאורים

(מנחות צג), ושוחטין הבהמה לקרבן, ועל ידי זה נכנע ונשפך המדמה.

(שידך לאות ב' ג'): **מבאר שם**, שבשארם נעתק ממדרגה למדרגה, אז צריך לו לילך דרך אלו הדמיונות כדי להגיע אל הקדשה, ותכף בפעולה להמדרגה השניה, אזי נתעוררין הקלפות שבמדרגה ומסבבין אותו, וצריך להכניע אותם מחדש וכו' עין שם. ואף על פי שכתב נשפך תקלפה שבמדרגה העליונה וכו' על ידי האדם העליון כשעלה לשם, אף על פי כן בפשנימיות של העליון נעתק משם

וזה בחינת סמיכה על הקרבנות, כי הקרבנות מביאין מבהמות, שהם בחינת כח המדמה, כי הבהמה יש לה גם-כן כח המדמה. וכשארם הולך אחר המדמה שבלב, דהיינו אחר תאוותיו, הם ושלום, שבאין מכח המדמה – והו מעשה בהמה ממש, כי גם הבהמה יש לה כח המדמה. ועל-כן בשארם חוטא הם ושלום, וכל החטאים באין על-ידי כח המדמה, שמשם נמשכין כל התאוות, על-כן הוא צריך להביא קרבן מבהמות, וצריך לסמוך עליו ולהתודות כל חטאיו על הקרבן בשעת הסמיכה, ועל-ידי זה

כי הבהמה יש לה גם כן כח המדמה, ובשארם הולך אחר המדמה שבלב, דהיינו אחר תאוותיו, הם ושלום, שבאין מכח המדמה – והו מעשה בהמה ממש, כי גם הבהמה יש לה כח המדמה. ועל כן בשארם חוטא הם ושלום, וכל החטאים באין על ידי כח המדמה, שמשם נמשכין כל התאוות, על כן הוא צריך להביא קרבן מבהמות וצריך לסמוך עליו ולהתודות כל חטאיו על הקרבן בשעת הסמיכה, ועל ידי זה נמשכין כל החטאים וכל כח המדמה על הבהמה, שהיא בחינת 'מדמה' כנ"ל. ואחר כך: 'תכף לסמיכה – שחיטה'

עיונים

וכשנדקדק בדברי אדמו"ר ז"ל שבתורה זאת נמצא שגם עצה הזאת הוא בחינת עצה הראשונה שכתב, שלהתגבר נגד הקליפות שבכל דרגא הוא על ידי התגלות גדולת הבורא, שהוא בחינת הכוונות של הודו שאז עולין מעשיה ליצירה ואז מזכירין גדולת הבורא, וזהו בעצמו בחינת העצה הב', דהיינו לשמוח בחסדו וטובו הגדול יתברך, כי כל מה שזוכרין ומגלין חסדו וטובו יתברך נתגלה גדולתו ותפארתו יתברך יותר ויותר, כי עיקר גדולתו של יוצר בראשית הוא בחינת החסד הגדול שהוא עושה עמנו בכל עת בכל דור ודור, כי מידת החסד נקרא גדולה, כמו שכתוב ל ה' הגדולה זה חסד כידוע, וכל מה שנתגלה חסדו יותר נתגלה גדולתו יתברך יותר.

על כן כשארם משמח את עצמו בשמחת ישראל ומזכיר את עצמו חסדיו ונפלאותיו שעשה עמו, ומאמין בחסדיו וטובו הגדול שעדיין יש לו תקוה תמיד, כאשר הודיעונו צדיקים האמיתיים, על ידי זה נתגלה גדולת הבורא יתברך, כי זה עיקר גדולתו, ועל ידי זה מכניע ומשבר הקליפות שבמדרגה שמתפשטים כנגדו וזוכה לבטלם ולבוא למדרגה השניה, וכן בכל פעם".

קצת להתקרב לה' יתברך ועסקו בתורה קצת וכו', אבל אחר כך על ידי עוצם ההתפשטות וההשתטחות הנ"ל של המניעות והתאוות והבלבולים וכו' שהתפשטו כנגדם מאוד בכל פעם, על ידי זה טעו בעצמן כאילו אפס תקוה ח"ו ונתרחקו כמו שנתרחקו.

ובאמת טעו הרבה בזה, כמו שאמר אדמו"ר ז"ל שבוה טועין החסידים הרבה מה שזוכרין שהתגברות התאוות נגדם הוא מחמת שנפלו ממדרגתם, לא כן הוא, אדרבא מחמת שצריכים לעלות מדרגא לדרגא על ידי זה מתגברים ומתפשטים כנגדם הדמיונות והתאוות וכו' כל כך (כמבואר בתורה זו לקמן).

אך עיקר העצה לזה, שיוזכר את עצמו בכל עת גודל חסדו וטובו הגדול של ה' יתברך, ואל ישכח כל גמוליו, ויזכור היטב את כל החסד הגדול שעשה ה' יתברך עמו ולא עשהו גוי, וקירבו להישירים ותמימים היונקים מצדיקי אמת, וישמח מאוד בכל הנקודות טובות שזיכהו ה' יתברך מעודו, ועל ידי זה יזכה להתגבר בכל פעם נגד גודל ההתפשטות של הקליפות שמתפשטים בכל דרגא ודרגא ויעבור לבטח עליהם.

(שַׁדְּ לְאוֹת ג'): וְדַע, שְׂאִין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שְׂוִין וְכו'. נִמְצָא, בְּשִׁאֲחַד רוֹצֵה לְעֹלֹת מִמְדַּרְגָּתוֹ לְמַדְרָגָה עֲלִיּוֹנָה יוֹתֵר, אִזּוּ הוֹלֵךְ וְנִגְעַתֵּק הָאָדָם הַעוֹמֵד בְּאוֹתָהּ הַמְדַּרְגָּה הַעֲלִיּוֹנָה, וְהוֹלֵךְ וְנִגְעַתֵּק לְמַדְרָגָה הַיּוֹתֵר עֲלִיּוֹנָה וְכו'. וְאָמַר אִזּוּ בִּזְהַ הַלְשׁוֹן: וְזֶה בְּחִינַת הַרְמָה, מִה שְׂאֲחַד מְרִים וּמְגִבִּיהַ אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי עַל־יְדֵי שְׂוֵהָ הָאָדָם שְׂבַמְדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה עֲלֶה מְדַרְגָּא לְדַרְגָּא, עַל־יְדֵי־זֶה הַגִּבִּיהַ וְהַרִים אֶת חֲבֵרוֹ שְׂבַמְדַּרְגָּה הַעֲלִיּוֹנָה, לְעֹלֹת לְמַעְלָה עֲלִיּוֹנָה יוֹתֵר. וְכֵן חֲבֵרוֹ דְּחֲבֵרוֹ, הַגְּבוּהַ עוֹד יוֹתֵר מִחֲבֵרוֹ, עֲלֶה עוֹד יוֹתֵר לְמַעְלָה, וְכֵן לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר שְׂיִהְיוּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם בְּמַדְרָגָה אַחַת כְּנ"ל.

הַקְּלָפָה שְׂבַמְדַּרְגָּה הַעֲלִיּוֹנָה וְכו', אַף־עַל־פִּי־כֵן כְּשִׁפְנִימִיּוֹת שֶׁל הַעֲלִיּוֹן נִגְעַתֵּק מִשָּׁם, וְחִיצוֹנִיּוֹת (וּפְנִימִיּוֹת) הַתַּחְתּוֹן עוֹלָה, אִזּוּ הַקְּלָפָה חוֹזֵר וְנִעוֹר וְכו', עֵינֵי שָׁם. וְאָמַר אִזּוּ בִּזְהַ הַלְשׁוֹן: וְכֹזֶה מוֹעִין הַחֲסִידִים הַרְבֵּה, שְׂפִתָאָם נִדְמָה לָהֶם, שְׂנַפְלוּ מֵעֲבֹדַת הַשָּׁם, וּבְאֵמַת אִין זֶה נְפִילָה כְּלָל, רַק מַחְמַת שְׂצָרִיכִין לְעֹלֹת מִמְדַּרְגָּה לְמַדְרָגָה, וְאִזּוּ מַתְעוֹרְרִין וּמַתְנַבְּרִין מִחֲדָשׁ הַקְּלָפוֹת, שְׁהֵם הַתַּאֲוֹת וְהַבְּלוּלִים וְהַדְּמִיּוֹנֹת וְהַמְחֻשְׁבוֹת וְהַמְנִיעוֹת כְּנ"ל, עַל־כֵּן צָרִיכִין לְהַתְנַבֵּר בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ לְחֹזֵר וּלְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר הַקְּלָפוֹת וְהַמְנִיעוֹת וְכו' שְׂבַכְל מְדַרְגָּה וּמְדַרְגָּה מִחֲדָשׁ, אֲבָל בְּאֵמַת אִין זֶה נְפִילָה כְּלָל כְּנ"ל:

ביאורים

(שַׁדְּ לְאוֹת ג'), מובא שם: וְדַע שְׂאִין שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שְׂוִין וְכו', נִמְצָא בְּשִׁאֲחַד רוֹצֵה לְעֹלֹת מִמְדַּרְגָּתוֹ לְמַדְרָגָה עֲלִיּוֹנָה יוֹתֵר, אִזּוּ הוֹלֵךְ וְנִגְעַתֵּק הָאָדָם הַעוֹמֵד בְּאוֹתָהּ הַמְדַּרְגָּה הַעֲלִיּוֹנָה, וְהוֹלֵךְ וְנִגְעַתֵּק לְמַדְרָגָה הַיּוֹתֵר עֲלִיּוֹנָה וְכו'. וְאָמַר אִזּוּ בִּזְהַ הַלְשׁוֹן: וְזֶה בְּחִינַת הַרְמָה, מִה שְׂאֲחַד מְרִים וּמְגִבִּיהַ אֶת חֲבֵרוֹ, כִּי עַל יְדֵי שְׂוֵהָ הָאָדָם שְׂבַמְדַּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה עֲלֶה מְדַרְגָּא לְדַרְגָּא, עַל יְדֵי זֶה הַגִּבִּיהַ וְהַרִים אֶת חֲבֵרוֹ שְׂבַמְדַּרְגָּה הַעֲלִיּוֹנָה לְעֹלֹת לְמַעְלָה עֲלִיּוֹנָה יוֹתֵר. וְכֵן חֲבֵרוֹ דְּחֲבֵרוֹ, הַגְּבוּהַ עוֹד יוֹתֵר מִחֲבֵרוֹ, עֲלֶה עוֹד יוֹתֵר לְמַעְלָה, וְכֵן לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר שְׂיִהְיוּ שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם בְּמַדְרָגָה אַחַת כְּנ"ל.

וְחִיצוֹנִיּוֹת (וּפְנִימִיּוֹת) הַתַּחְתּוֹן עוֹלָה, אִזּוּ הַקְּלָפָה חוֹזֵר וְנִעוֹר וְכו' עֵינֵי שָׁם. וְאָמַר אִזּוּ בִּזְהַ הַלְשׁוֹן: וְכֹזֶה מוֹעִין הַחֲסִידִים הַרְבֵּה, שְׂפִתָאָם נִדְמָה לָהֶם שְׂנַפְלוּ מֵעֲבֹדַת ה', וּבְאֵמַת אִין זֶה נְפִילָה כְּלָל, רַק מַחְמַת שְׂצָרִיכִין לְעֹלֹת מִמְדַּרְגָּה לְמַדְרָגָה, וְאִזּוּ מַתְעוֹרְרִין וּמַתְנַבְּרִין מִחֲדָשׁ הַקְּלָפוֹת, שְׁהֵם הַתַּאֲוֹת וְהַבְּלוּלִים וְהַדְּמִיּוֹנֹת וְהַמְחֻשְׁבוֹת וְהַמְנִיעוֹת כְּנ"ל, עַל כֵּן צָרִיכִין לְהַתְנַבֵּר בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ לְחֹזֵר וּלְהַכְנִיעַ וּלְשַׁבֵּר הַקְּלָפוֹת וְהַמְנִיעוֹת וְכו' שְׂבַכְל מְדַרְגָּה וּמְדַרְגָּה מִחֲדָשׁ, אֲבָל בְּאֵמַת אִין זֶה נְפִילָה כְּלָל כְּנ"ל, וְצָרִיךְ בְּכָל פַּעַם וּפַעַם לְחַזֵּק אֶת עֲצֻמוֹ הַרְבֵּה, וּלְבַלִּי לִפְּוֹל מִזֶּה בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, עַד שִׁיתַּגְבֵּר עֲלֵיהֶם וְיִשְׁבֵּר אוֹתָם מִחֲדָשׁ (קִיצוֹר לְקוֹטֵי מוהר"ן).

עיונים

ועתה מבואר ומקושר הענין היטב, כי בודאי עיקר התיקון על ידי צדקה וחסד דייקא שעושה כל אחד עם ישראל חברו, שבזה מקים ומעלה אותו ומאיר בו גוונין עלאין שבממון ישראל, ובזה בעצמו זוכה לעלות מדרגא לדרגא, שעיקר העליה כשמעלה גם חבירו כנ"ל, שזוכה לזה על ידי צדקה וחסד דייקא שעושה עם חבירו, שכמו שזכה להאיר בחבירו ממונו שנתן לו בצדקה או בהלוואת חסד והאיר בו גוונין עלאין, כמו כן זוכה לעלות מדרגא לדרגא שעיקר העליה הוא גם כן כשמשתדל בטובת חברו להעלות גם את חבירו כנ"ל. כי כל ישראל כלולין זה בזה, ואין נתגלה גדולת הבורא ואין נתגלית הגוונין כי אם כשהגוונין נכללים ומאירין זה לזה, כמובן בתורה זו, עיין שם מה שמבואר שם, ונכללין זה בזה מתנהרין אלו הגוונין וכו', היינו, כשישראל עושין צדקה

כמו שזכה להאיר בחבירו ממונו שנתן לו בצדקה והאיר בו גוונין עלאין, כמו כן זוכה לעלות מדרגא לדרגא שעיקר העליה הוא גם כן כשמשתדל בטובת חברו להעלות גם את חבירו

וזה בחינת הרמה: בליקוטי הלכות (הל' צ"א הל' א) כתב: "זה בחינת זאהבת לרעך כמורך זה כלל גדול בתורה", כי כל ישראל כאיש אחד, וכל אחד צריך שירים ויגביה את חבירו אל הקדושה עד שיושלם צלם אלקים בשלימות, עד שיעלו כל הנשמות למקומן ומדרגתן כל אחד למקומו הראוי לו ואז יושלם התיקון וכו', וכל זה זוכין על ידי צדקה וחסד שעושין מממונו, שעל ידי זה נתגלית הגוונין עלאין שבממון שהם עיקר גדולת הבורא יתברך, שעל ידי זה שוברין המדמה ועולין מדרגא לדרגא, שעל ידי זה עולה גם חבירו מדרגא לדרגא ומרים ומגביה גם את חבירו כנ"ל.

אחר שאמר מאמר הנ"ל, ושם מכנה וקורא כל תאוות היצר הרע בשם כח המדמה, אמר אז: צריכין לקרא לו ולכנות לו שם אחר, היינו להפעל דבר והיצר הרע צריכין לקרות אותו בשם אחר, דהינו שלא לקרותו עוד בשם יצר הרע, רק בשם כח המדמה. ואמר זאת בדרך שחוק, אבל הכנות, שהיה לו בזה פונה שלמה, ולא זכיתי להבין פונתו בזה:

כו

לשון רבנו זכרוננו לברכה

רציצא דמות פביעותה, היכא נפק רוחא. ואמר להו: פהינו דעל.

רש"י:

רציצא דמות. אפרוח שמת בתוך קלפתו:

רציצא, זה אפרוח. זה בחינת צדיק, בחינת

ביאורים

מובא בגמרא (בכורות ט.), ששאלו זקני אתונה את רבי יהושע בן חנניה: **רציצא דמות פביעותה, היכא נפק רוחא** – אפרוח שמת בתוך קליפתו, מהיכן יוצאת רוחו. **ואמר להו: פהינו דעל** – ואמר להם: היא יוצאת מאותו מקום שמשם היא נכנסה.

ורמוז בדברי הגמרא כן, **רציצא, זה אפרוח. זה בחינת צדיק, בחינת מה שנאמר (תהלים עב): "אפרח בימיו צדיק"**, ורמזו בזה, שהצדיק הוא בחינת 'אפרוח' (עיין בהקדמת תיקוני זוהר דף כו ב) ובקבלת יעקב ערך אפרוח).

מוסיף ר' נתן ז"ל: **אחר** שאמר מאמר הנ"ל, ושם מכנה וקורא כל תאוות היצר הרע בשם כח המדמה, אמר אז: צריכין לקרא לו ולכנות לו שם אחר, היינו להפעל דבר והיצר הרע צריכין לקרות אותו בשם אחר, דהינו שלא לקרותו עוד בשם יצר הרע רק בשם כח המדמה. ואמר זאת בדרך שחוק, אבל הכנות שהיה לו בזה פונה שלמה, ולא זכיתי להבין פונתו בזה.

כו

לשון רבנו זכרוננו לברכה

עיונים

שבעה שמות יש לו ליצר הרע כו', וידוע לידועי חן שהם כנגד השבע מידות דסטרא אחרא, כי זה לעומת זה עשה אלקים כנגד שבע מידות הנמצאים בהקדושה, כמובן כל זה בספרי אמת, והנה עד הנה לא היה בעולם כי אם הארת השבע מידות האלה שהשיגו אותם השבעה רועים להמשיכם ולהאירם עלינו, על כן לא היה כנגד זה כי אם שבעה כוחות היצר הרע שהם בחינת שבעה שמות שיש לו, אבל משבא אדמו"ר ז"ל לעולם, והתחיל להאיר ולהופיע עלינו המידה השמינית שהיא בינה עלאה, שהשיגה בתכלית השלימות שאין שלימות אחריו וכו', (כמבואר שם באריכות בחכמה ובינה), על כן זה לעומת זה גברה ועצמה מאוד גם המידה השמינית של הסטרא אחרא שהיא בחינת מדמה, כי בינה דקדושה הוא בחינת מבין דבר מתוך דבר, וזה לעומת זה בינה דסטרא אחרא הוא בחינת מדמה דבר לדבר בשוא והבל'.

וחסד זה עם זה, כי ישראל הם הגוונים, בחינת "ישראל אשר בך אתפאר", שבהם מתגלה פאר הגוונים, וכל אחד מישראל יש בו גוון מיוחד כפי שורשו באבני החושן והאפוד שהם עשירות דקדושה של ישראל, כי היו שרים הון רב, ובהם היה כל הגוונים, וכשנכללין זה בזה ומאירין זה לזה על ידי צדקה וחסד שעושה אחד עם חבירו מממונו, ששם עיקר הגוונים כנ"ל. אז הגוונים נכללין זה בזה ומאירין זה לזה, ואז עיקר התגלות פאר הגוונים, ואז דייקא נתגלה גדולת הבורא ונכנעין הקליפות שהם כח המדמה ועולה מדרגא לדרגא, ומעלה גם חבירו מדרגא לדרגא, ואז ה' יתברך מתגדל ומתפאר ביותר ויותר, כי כל מה שיששראל עולין מדרגא לדרגא למעלה למעלה, נתגדל ונתקדש ונתפאר ונתרומם ה' יתברך, כביכול, יותר ויותר."

משבא אדמו"ר ז"ל לעולם, והתחיל להאיר ולהופיע עלינו המידה השמינית שהיא בינה עלאה, שהשיגה בתכלית השלימות שאין שלימות אחריו, זה לעומת זה גברה ועצמה מאוד גם המידה השמינית של הסטרא אחרא שהיא בחינת מדמה

ובמים עמוקים כתב, כי לפי זה מובן היטב במה שקרא רבינו ז"ל את שם החסידות 'ברסלב', ומבואר בחיי מוהר"ן (מעלת המתקבים אליו אות מ"ט) שברסלב הוא מלשון לב בשר, כי בתחילת המאמר מבואר שהמדמה שבלב נקרא לב האבן, ומובן לפי זה שלעומתו בקדושה הוא בחינת לב בשר, בינה ליבא, שזוהי מידתו של רבינו שבא לעולם להאיר מידת בינה ליבא, לב בשר, להכניע את המדמה, שהוא לב אבן, וזה רמז בשם 'ברסלב'.

ולכנות לו שם אחר: בספר כוכבי אור (חכמה ובינה אות ל"ו) כתב: 'נראה לפי עניות דעתי לרמז במאמרו הקדוש שלאחר התורה 'אחוי לן מנא' בלקוטי מוהר"ן סימן כ"ה, שצריכין לכנות להיצר הרע שם אחר, שלא לקרותו עוד בשם יצר הרע רק בשם כח המדמה, עיין שם, על פי מה שאמרו חכמינו ז"ל